

Medijska pismenost i građani Crne Gore

ISTRAŽIVANJE JAVNOG MNJENJA
MAJ 2023.

O istraživanju

Istraživanje javnog mnjenja o upotrebi medija i medijskoj pismenosti predstavlja ponovljeno kvantitativno istraživanje, sa ciljem godišnjeg praćenja tendencija i promjena u stavovima i mišljenju građana Crne Gore kada je riječ o kritičkom sagledavanju medijskog sadržaja i upotrebe medija.

Istraživanje je sprovedeno na reprezentativnom uzorku koji je definisan kao slučajni troetapni stratifikovani uzorak. Procjena uzorkovanja zasnovana je na dostupnim podacima popisa stanovništva iz 2011. godine i procjena o demografskim karakteristikama populacije iz 2020. godine. Uzorak je reprezentativan prema socio-demografskim kriterijumima – region, tip naselja, pol i uzrast.

Istraživanje je sprovedeno u periodu od 20.marta do 11. aprila, 2023. Obuhvaćeno je 16 crnogorskih opština, a učestvovalo je 1017 ispitanika. Anketiranje „licem u lice“ trajalo je u prosjeku 15 minuta. Za potrebe istraživanja konstruisan je upitnik se sastoji od četiri cjeline: upotreba medija; povjerenje u medije; kvalitet dostupnih informacija i njihov uticaj; „lažne vijesti“ i dezinformacije.

Margina greške za pojave sa incidencom 50% iznosi +/- 3.07%

KLJUČNI NALAZI

UPOTREBA MEDIJA

- Televizija je tradicionalno medij koji se najčešće koristi, te tako 77.9% ispitanika navodi da televiziju gleda više puta nedeljno ili svakodnevno. Rezultati pokazuju da svake godine sve manji broj ispitanika navodi da svakodnevno ili više puta nedeljno gleda televiziju. Ovaj odgovor je dalo 91.6% građana u 2020., 87.8% građana u 2021. i 76.5% građana u 2022. godini.
- Više od polovine građana koristi društvene mreže (63.2%) i portale (56.0%). Dok je udio građana koji koriste društvene mreže prilično stabilan, podaci ukazuju na blagi trend opadanja kada je riječ o upotrebi portala. U odnosu na 2020.godinu, udio građana koji upotrebljava portale je opao za približno 10%.
- Dok je u 2022. godini svega 10.2% ispitanika navelo da svakodnevno ili više puta nedeljno koristi podcast, u 2023. godini je primjetan rast, te isto navodi 17.1% ispitanika.

POVJERENJE U MEDIJE

- Ocjenjujući stepen povjerenja u medije, najveću srednju ocjenu dobijaju radio (3.22) i dnevna štampa (3.22), dok najnižu ocjenju povjerenja građani daju društvenim mrežama (2.64).
- Generalno gledano, građani ukazuju nizi stepen povjerenja u sve medije u odnosu na podatke iz rethodne godine.
- Kada je u pitanju povjerenje u konkretne televizije, tradicionalno nešto više od trećine građana navodi da u najvećoj mjeri imaju povjerenje u Televiziju Vijesti (35.1%), Dnevne novine Vijesti (43.3%), te portalu Vijesti 33.1%.

KVALITET DOSTUPNIH INFORMACIJA

- Svaki četvrti ispitanik (24.8%) negativno ocjenjuje medijsko izvještavanje u kontekstu profesionalnosti, etike i objektivnosti, a 31.4% ispitanika ocjenjuje da su crnogorski mediji objektivni i profesionalni u svom izvještavanju, te da se pridržavaju etičkog kodeksa.
- Da mediji utiču na formiranje ličnih stavova o aktuelnim pitanjima navodi 21.1% ispitanika. Nasuprot njima, 43.3% navodi da mediji ne utiču na formiranje njihovih stavova. Upoređujući odgovore na ovo pitanje kroz četiri godine, prijetno je da sve manji broj građana ocjenjuje da mediji ne utiču na formiranje ličnih stavova, pa je tako više od polovine (56.9%) građana u 2020.godini navelo ovaj stav, dok u 2023.godini isto navodi 43.3% ispitanika, što predstavlja pad od 13.3%.
- Da mediji svojim izvještavanjem utiču na promjenu toka događaja ocjenjuje 33.9% ispitanika.
- Svaki treći ispitanik (33.9%) ocjenjuje da političke partije kontrolišu rad medija.

KVALITET DOSTUPNIH INFORMACIJA

- Da mediji rade u interesu političkih struktura smatra gotovo polovina građana, njih 44.6%, što je nešto manje od 48.0% ispitanika koji su ocijenili isto u 2022. godini. U odnosu na 7.5% građana koji su u 2022. godini naveli da mediji rade u interesu građana, u 2023 godini ovaj stav navodi gotovo duplo veći udi, dakle 15.0% građana.
- Dok je u 2020.godini gotovo polovina ispitanika (48.2%) ocijenila da mediji često ili uvijek ignorišu pojedine događaje ili izostavljaju bitne elemente neke vijesti, u 2023. je taj udio ispitanika smanjen za gotovo 20% i iznosi 28.5%.
- Prema podacima, 29.3% ispitanika takođe ocjenjuje da mediji često ili gotovo uvijek različito izvještavaju o istom događaju u odnosu na druge medije, te ovaj stav iskazuje približno 10% manje ispitanika u poređenju sa podacima iz prošlogodišnjeg istraživanja, i za približno 20% manje u odnosu na 2020.godinu.

LAŽNE VIJESTI I DEZINFORMACIJE

- Većina ispitanika (75.6%) navodi da poznaje značenje pojma „fake news“ ili „lažna vijest“. Ovo je nešto veći udio ispitanika u odnosu na 70.0% koje je navelo isto u 2022.godini.
- Da svakodnevno ili često primjećuju „lažne vijesti“ navodi 37.9% ispitanika, što je nešto više u odnosu na podatke iz prethodnih godina.
- Da su nekada povjerovali u lažnu vijest navodi 63.7% ispitanika. Da im se to dogodilo nekoliko puta navodi svaki treći ispitanik, tačnije 34.4%, a 17% navodi da im se to nije nikada dogodilo.
- Da je problem „lažnih vijesti“ i dezinformacija izražen u Crnoj Gori, ocjenjuje 25.7% što predstavlja značajan pad od gotovo 12% u odnosu na podatke iz prethodne godine, kada je isto ocijenilo 37.3% ispitanika.

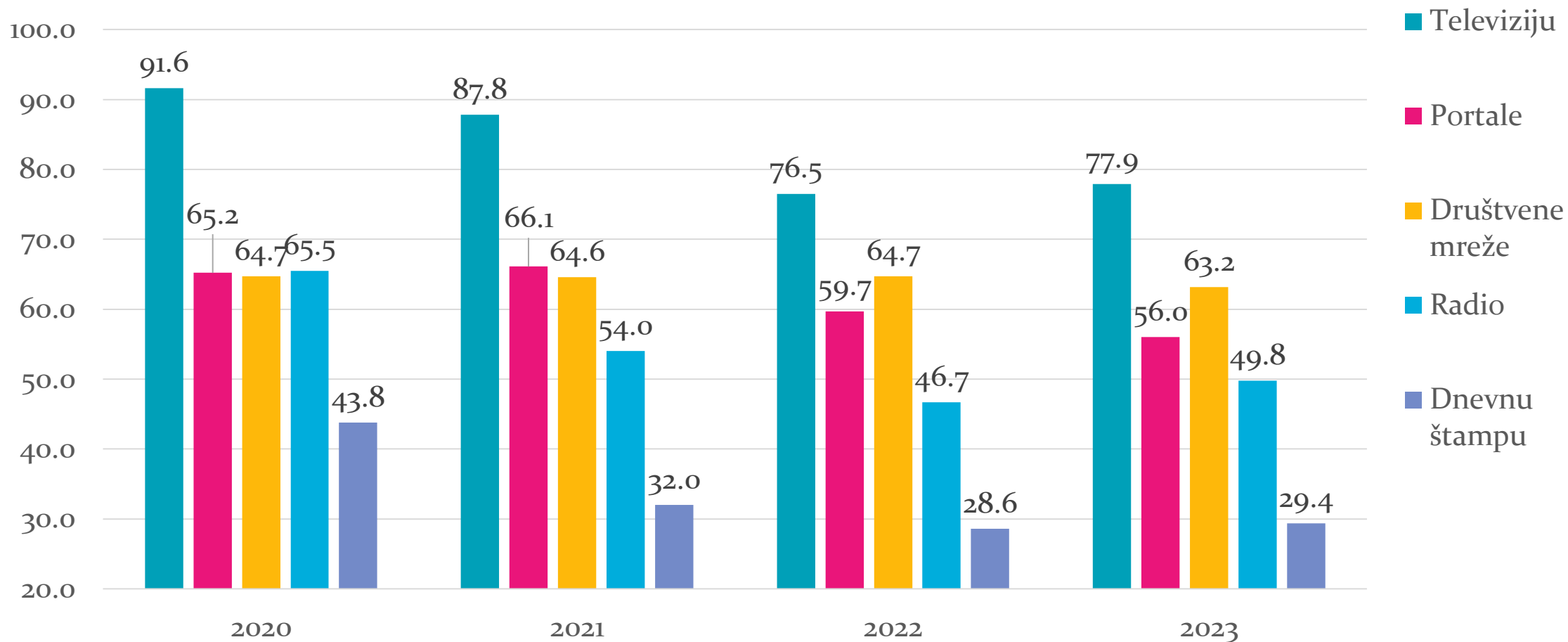
LAŽNE VIJESTI I DEZINFORMACIJE

- Ukoliko bi primijetili „lažnu vijest“ na društvenim mrežama, gotovo jedna trećina ispitanika 29.2 % navodi da najvjerojatnije ne bi uradili ništa tim povodom, te bi vjerovatno ignorisali takvu informaciju.
- Još uvijek je evidentan nedostatak prakse prijavljivanja ovakvih slučajeva nadležnim organima i regulatornim tijelima, te gotovo nijedan ispitanik ne navodi da bi preduzeli ovaj korak u slučaju da primijete „lažne vijesti“.
- Više od polovine ispitanika, 63.1% smatra da je potrebno da država nadzire i kontroliše medijske sadržaje na internetu, sa ciljem zaustavljanja dezinformacija i lažnih vijesti. Generalno gledano, u odnosu na prethodne godine, značajno je povećan udio ispitanika koji smatra da je potreban mehanizam kontrole kvaliteta medijskog izvještavanja.

PRIKAZ REZULTATA ISTRAŽIVANJA

UPOTREBA MEDIJA

Koliko često koristite sljedeće medije: Svakodnevno + više puta nedeljno

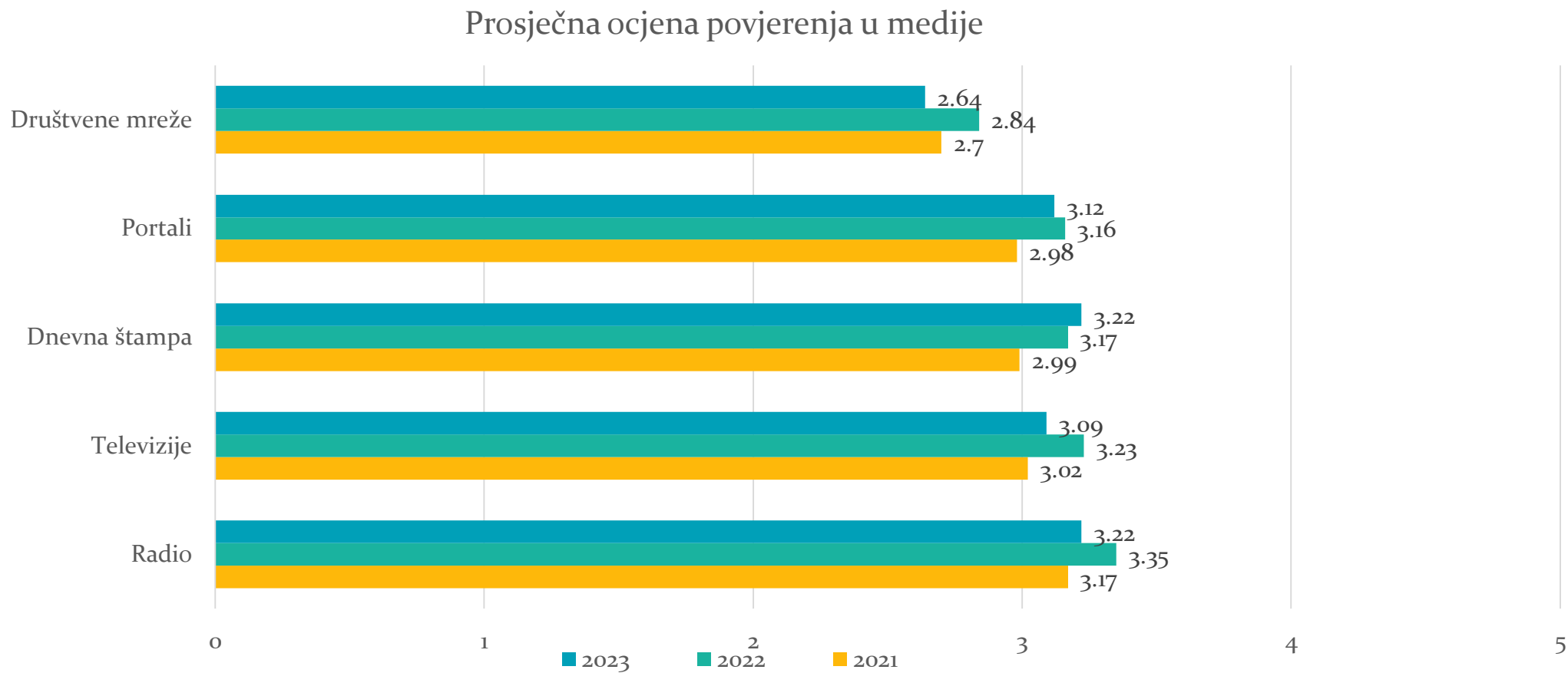

POVJERENJE U MEDIJE

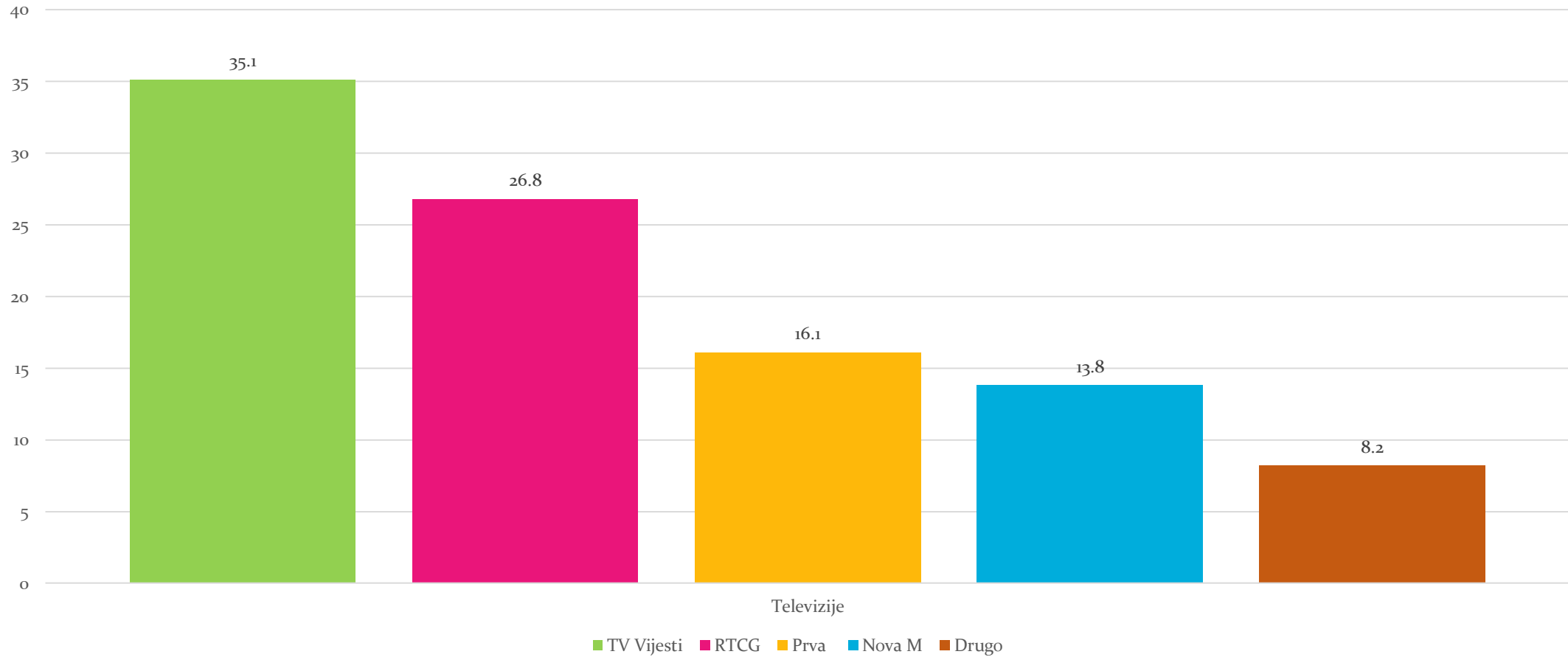
U kojoj mjeri vjerujete sljedećim medijima u Crnoj Gori?

Povjerenje u:	Televiziju	Radio	Dnevnu štampu	Portale	Društvene mreže
Uopšte nemam povjerenje	8.6	4.0	5.0	5.1	12.2
Uglavnom nemam povjerenje	18.7	15.6	13.0	14.4	24.9
Zbir: Nema povjerenje	27.3	19.6	18.0	19.5	37.1
Djelimično imam povjerenje	33.8	31.8	32.1	37.8	34.4
Zbir: Ima povjerenje	35.9	35.0	31.7	28.4	15.0
Uglavnom imam povjerenje	27.5	27.4	22.8	21.7	12.2
U potpunosti imam povjerenje	8.4	7.6	8.9	6.7	2.8
Nijesam siguran/a	2.0	7.7	9.2	6.8	6.4
Bez odgovora	1.0	5.9	9.0	7.5	7.1
TOTAL	100	100	100	100	100
Prosječna ocjena	3.09	3.22	3.22	3.12	2.64

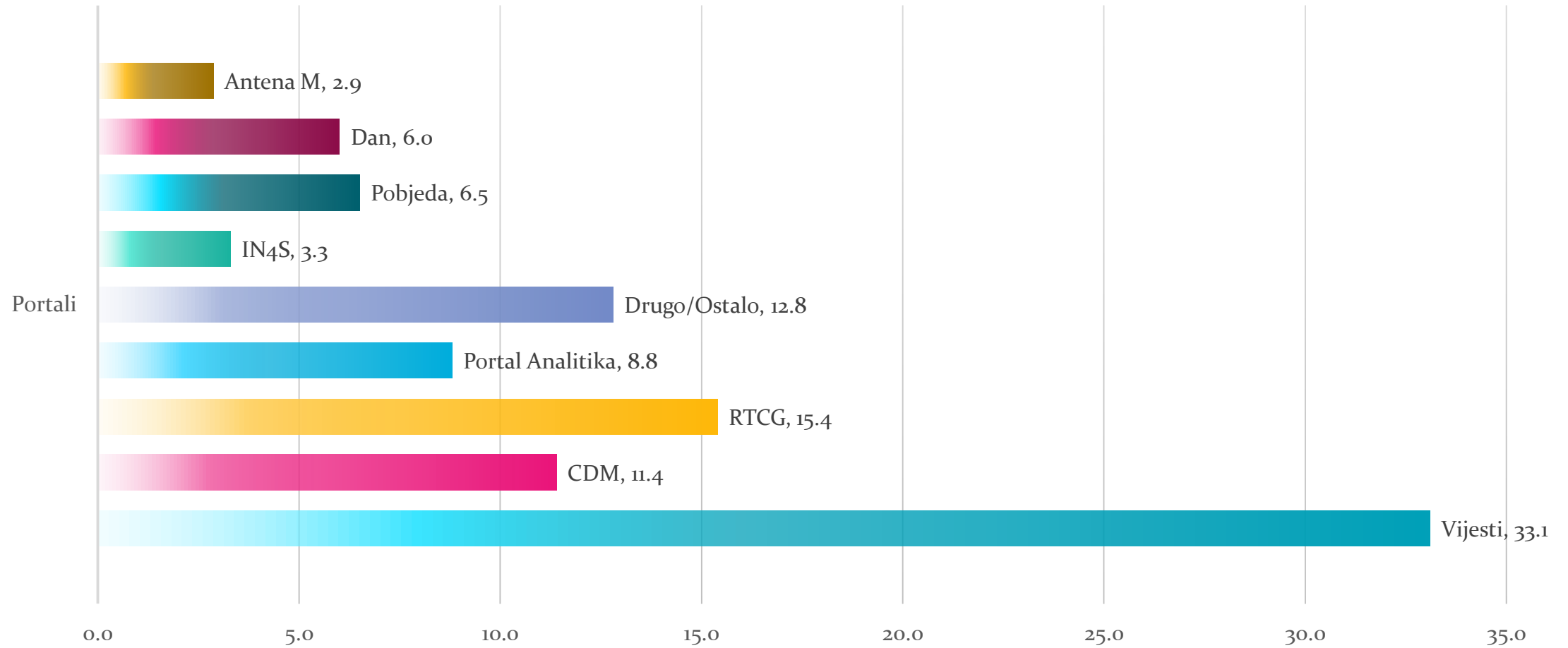
U kojoj mjeri vjerujete sljedećim medijima u Crnoj Gori?

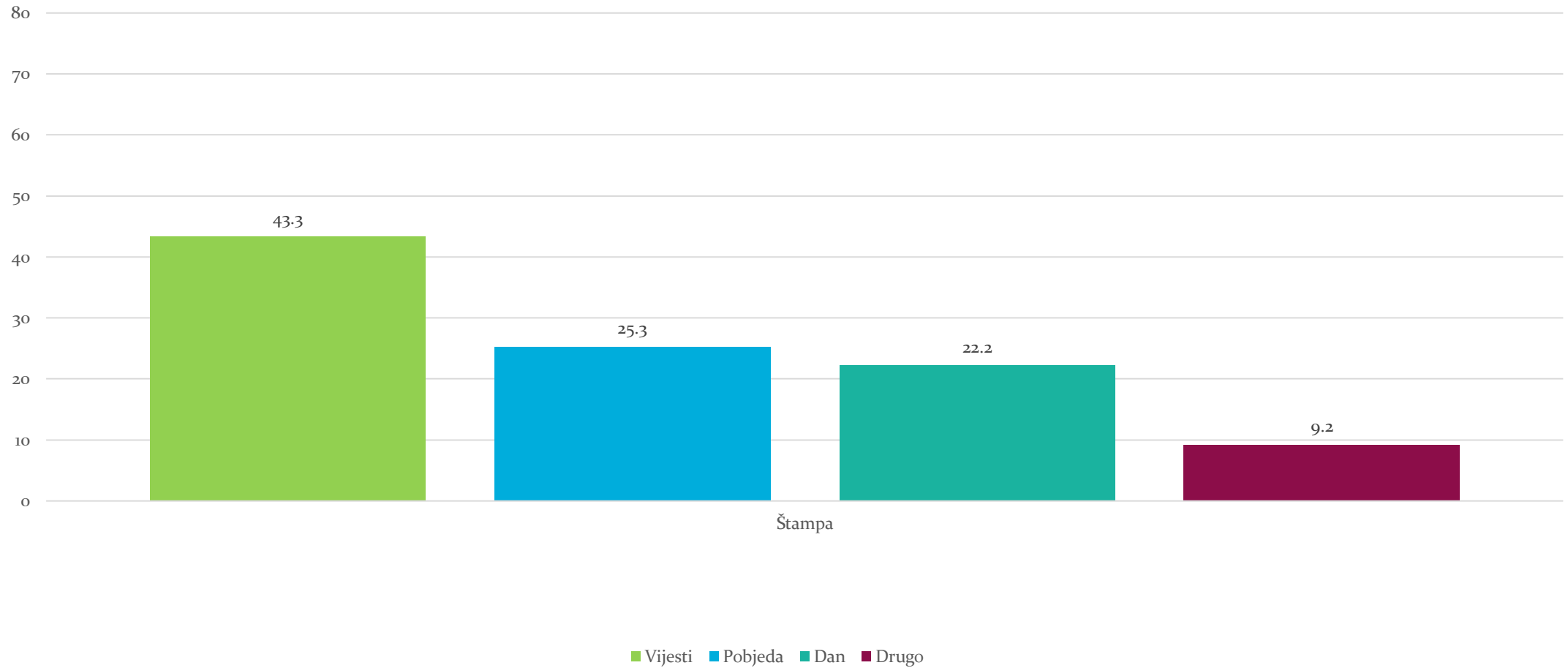
Kojoj od navedenih TV najviše vjerujete?

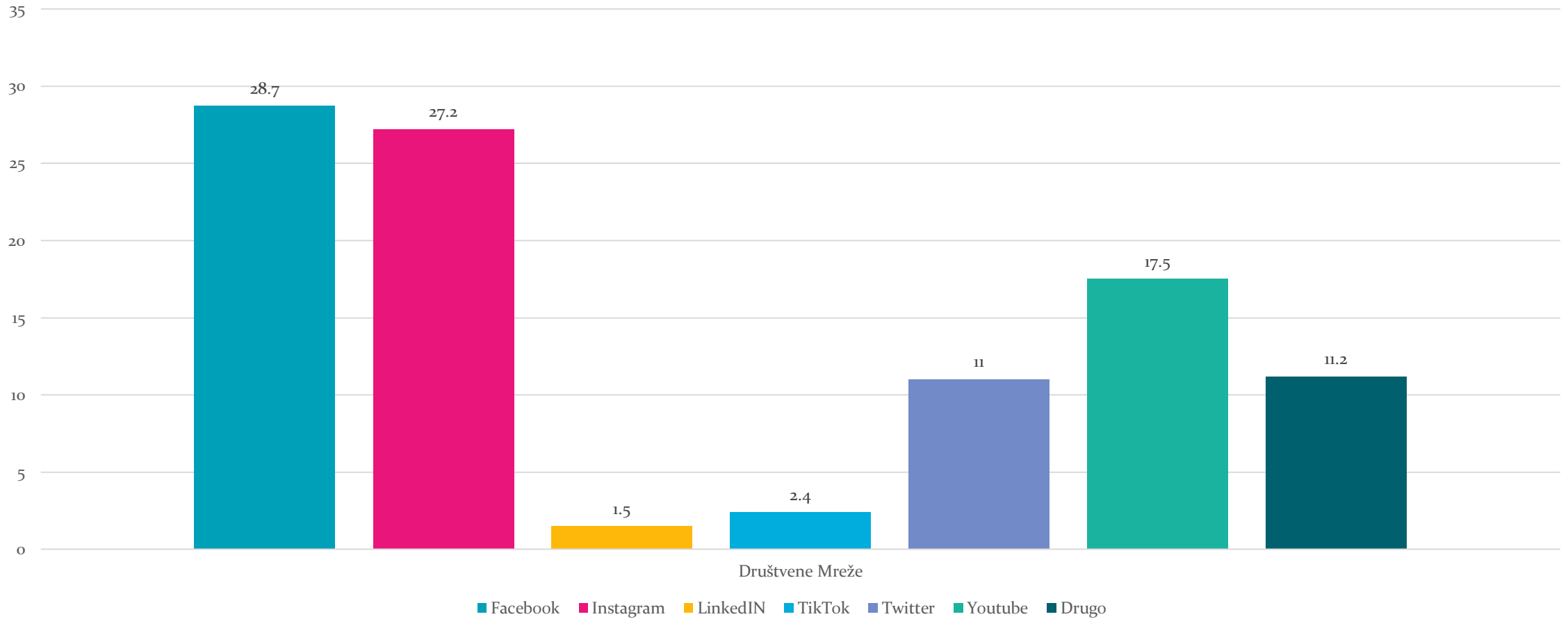
U kojoj mjeri vjerujete sljedećim portalima u Crnoj Gori?

Kojim od navedenih štampanih medija najviše vjerujete?

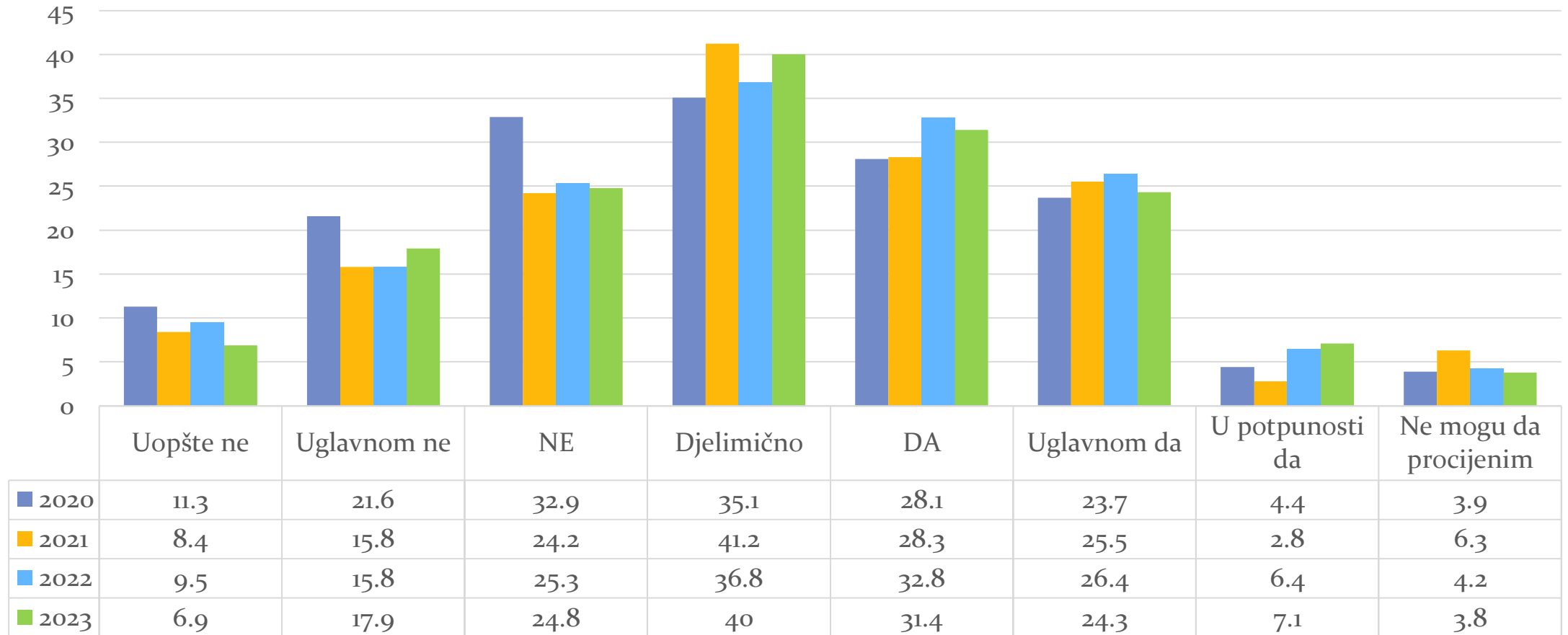

Kojoj od navedenih društvenih mreža najviše vjerujete?

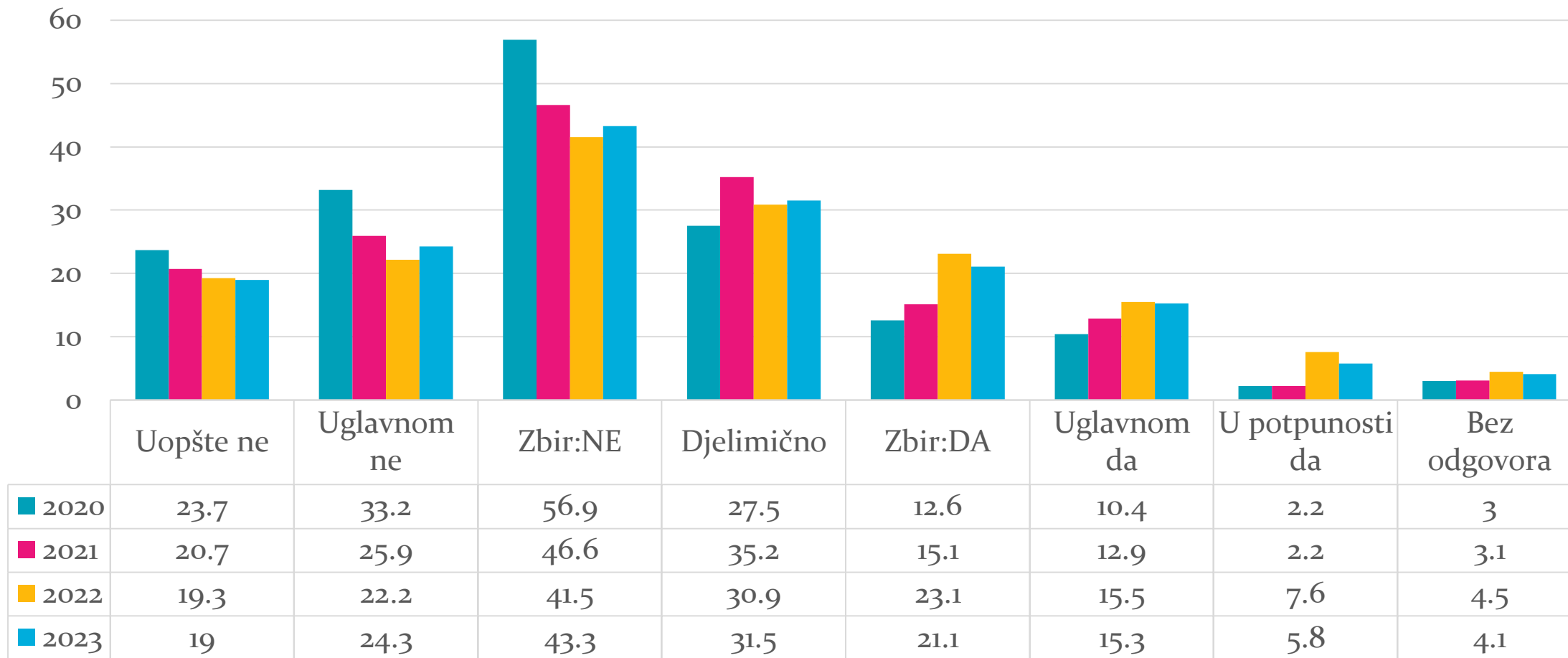

KVALITET DOSTUPNIH INFORMACIJA

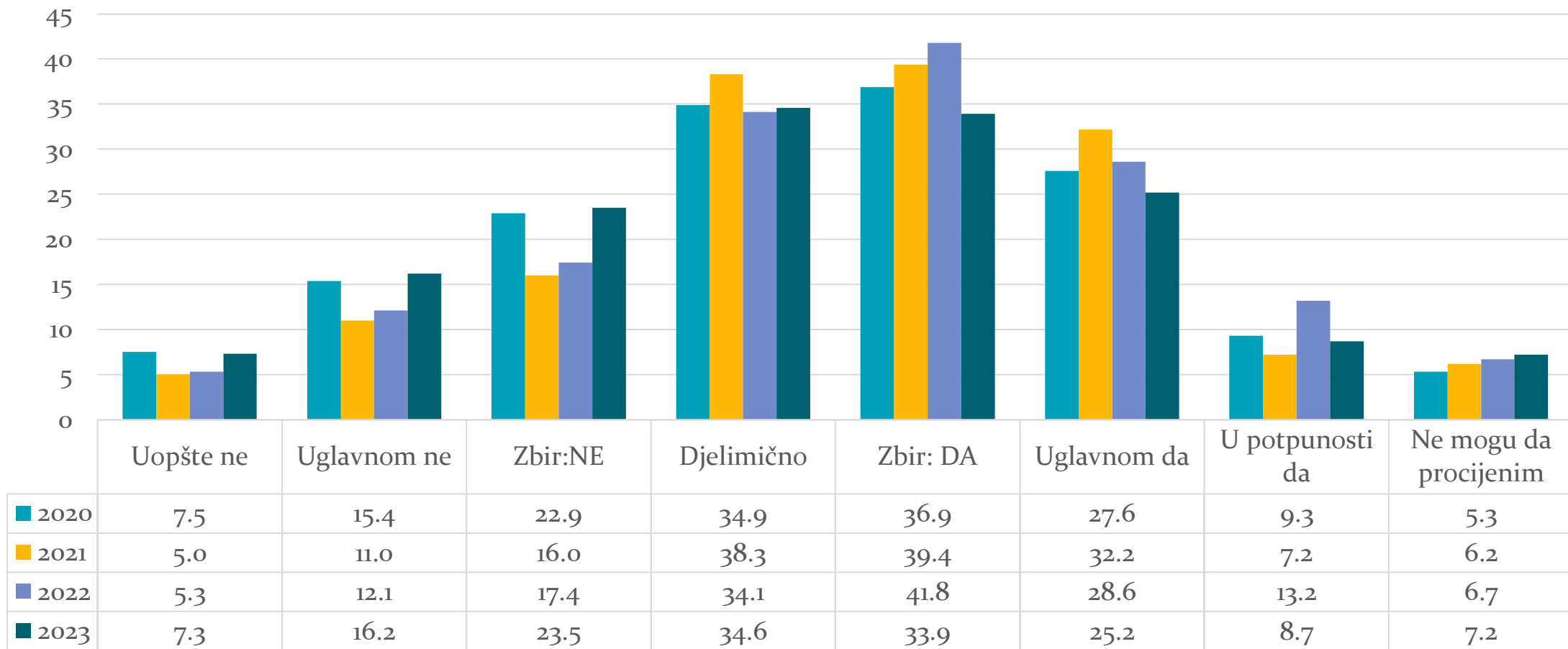
Prema Vašem mišljenju, u kojoj mjeri crnogorski mediji obavještavaju objektivno i profesionalno, pridržavajući se etičkog kodeksa?

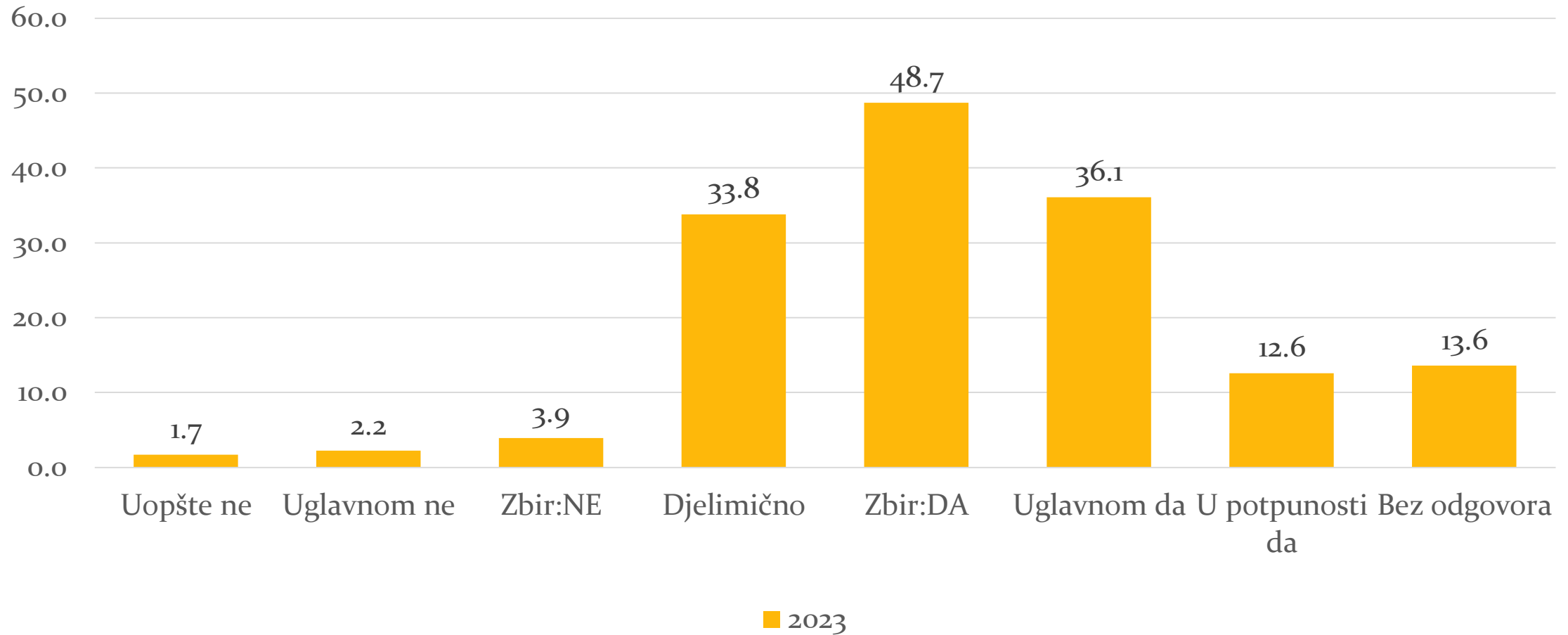
U kojoj mjeri mediji utiču na formiranje Vaših stavova o aktuelnim pitanjima?

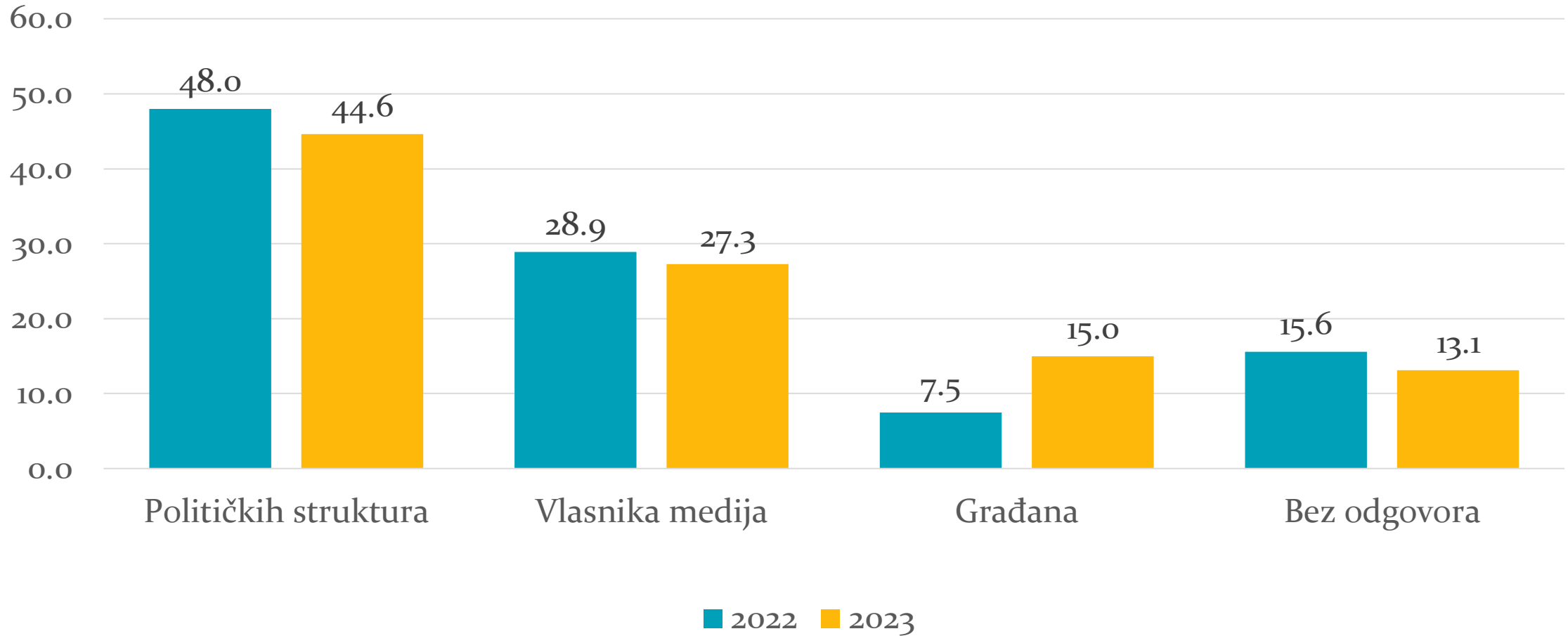
Koliko često mediji utiču na promjenu toka događaja?

Generalno gledano, u kojoj mjeri političke partije kontrolišu rad medija u Crnoj Gori?

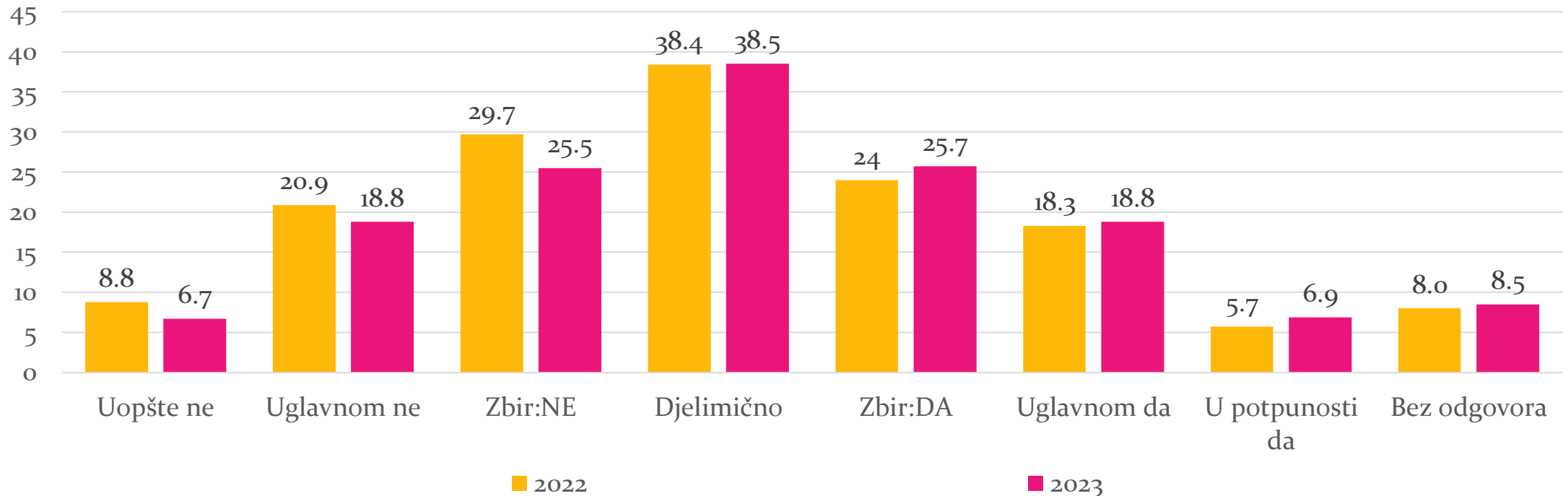

Prema Vašem mišljenju u čijem interesu mediji rade?

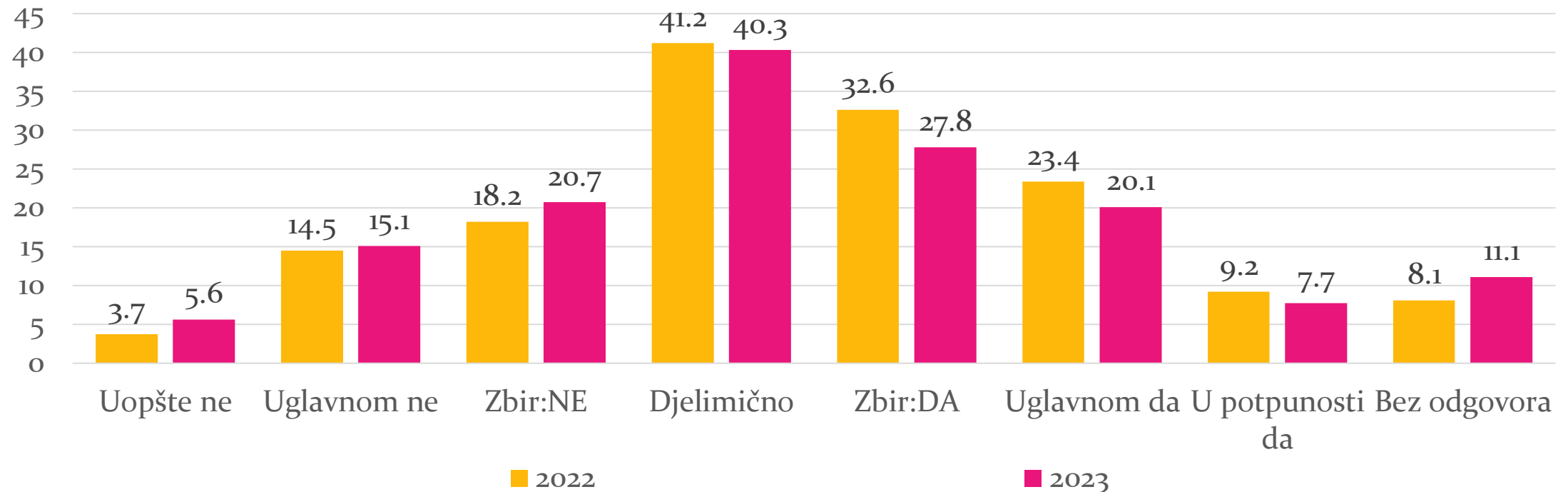
U kojoj mjeri ste saglasni sa sljedećom tvrdnjom?

Mediji temeljno provjeravaju informacije koje objavljuju

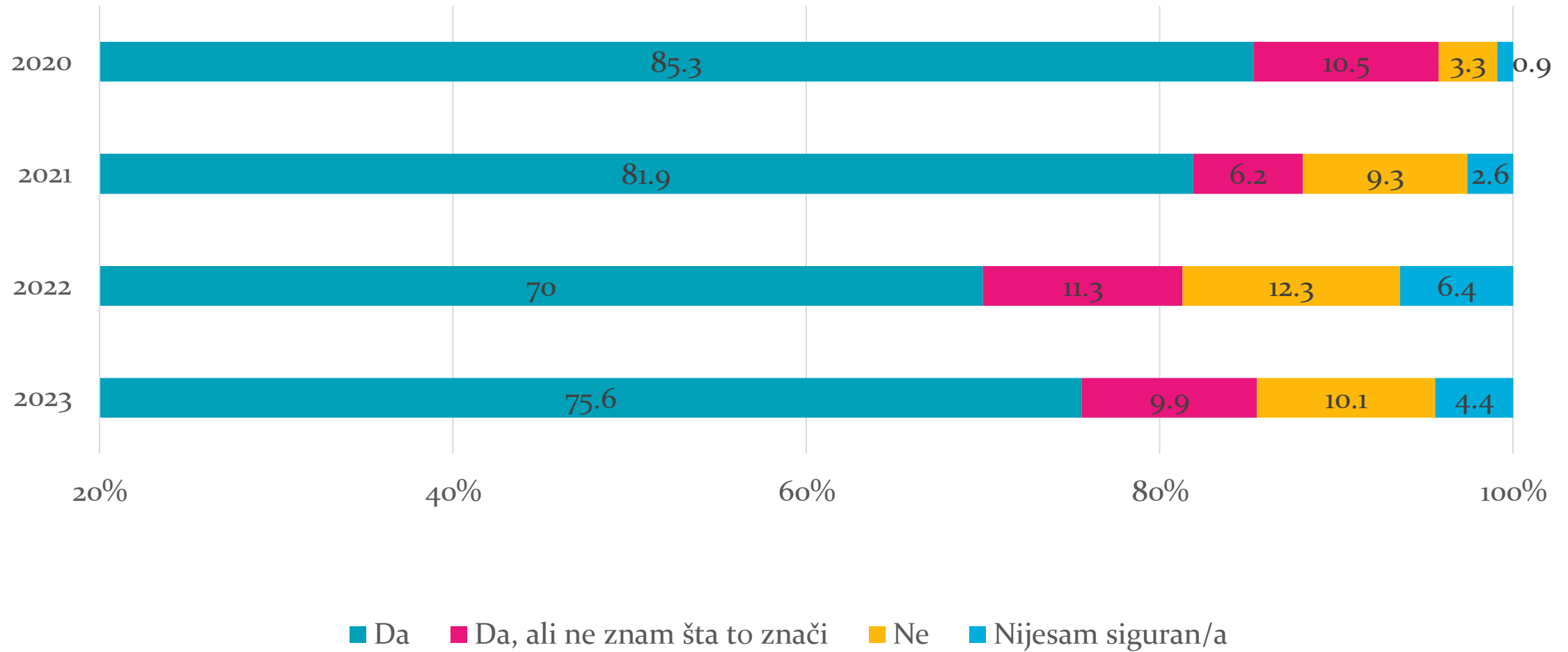
U kojoj mjeri ste saglasni sa sljedećom tvrdnjom

Mediji u CG koriste činjenice pomiješane sa glasinama

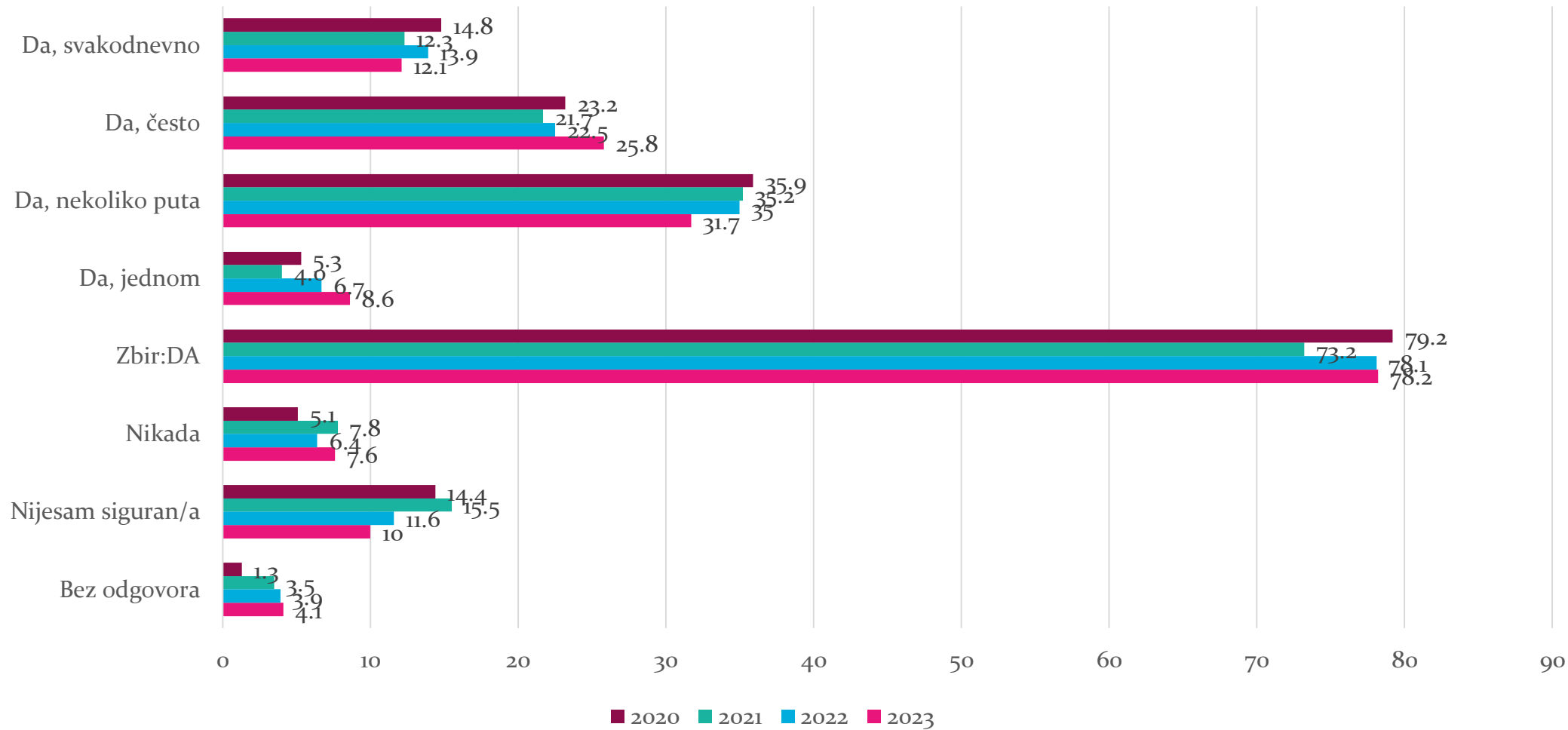

LAŽNE VIJESTI I DEZINFORMACIJE

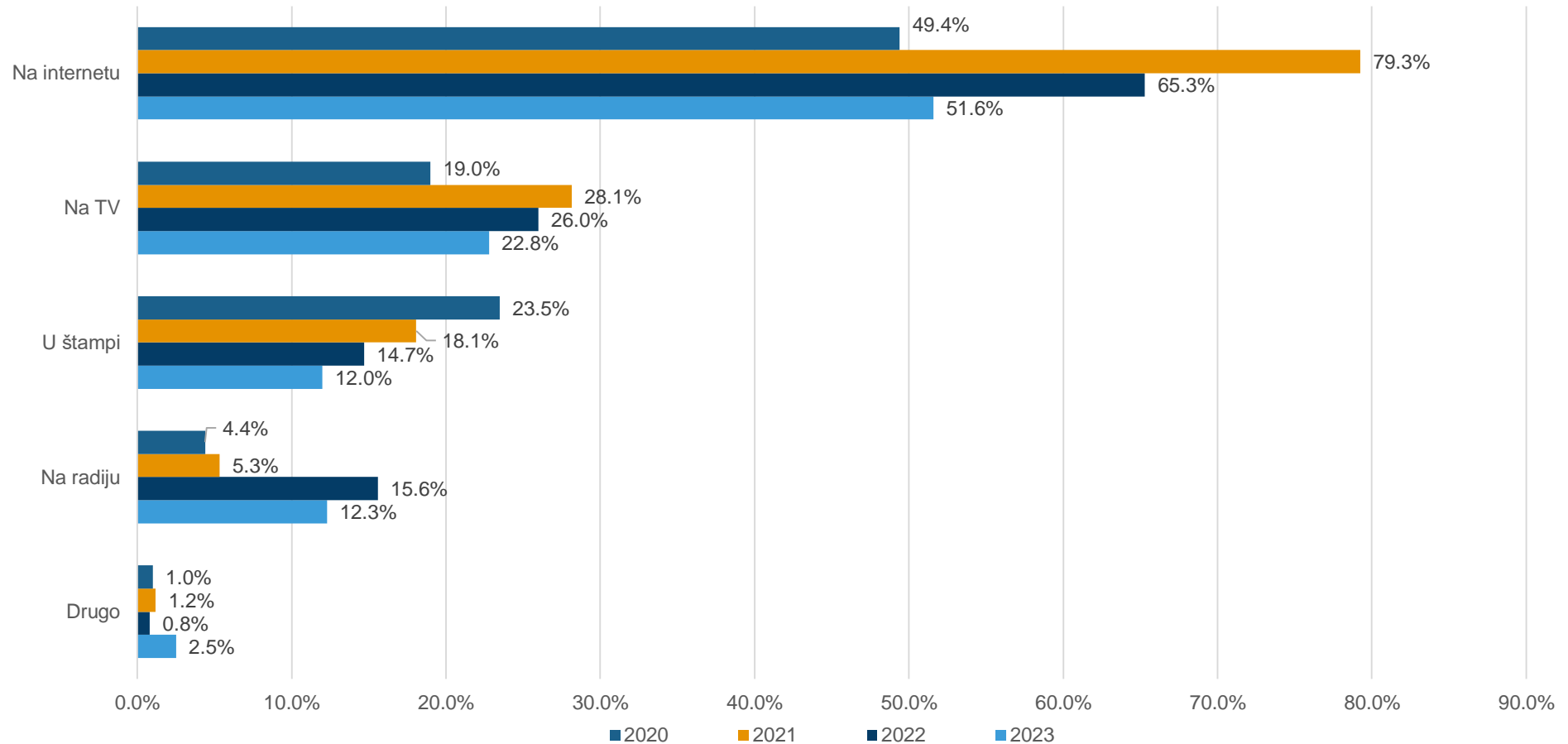
Da li ste ikada čuli za pojam „lažna vijest“?

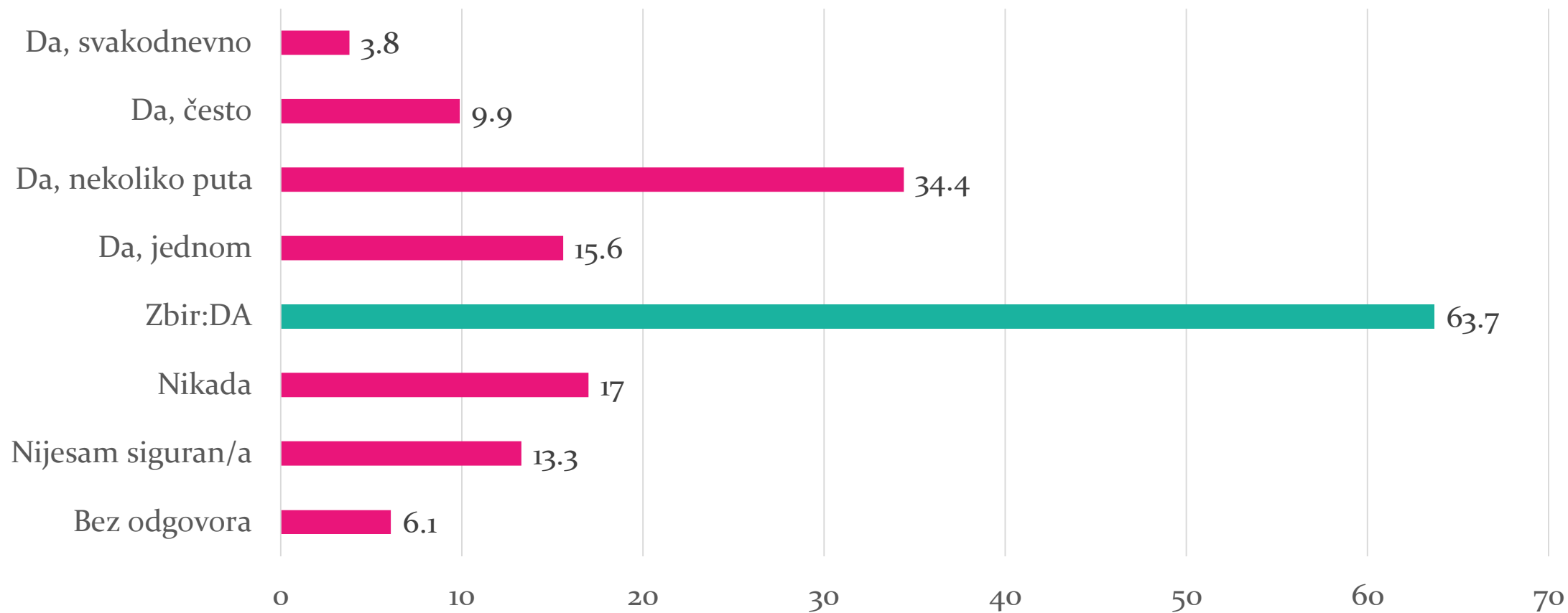
Da li ste ikada primijetili lažne vijesti?

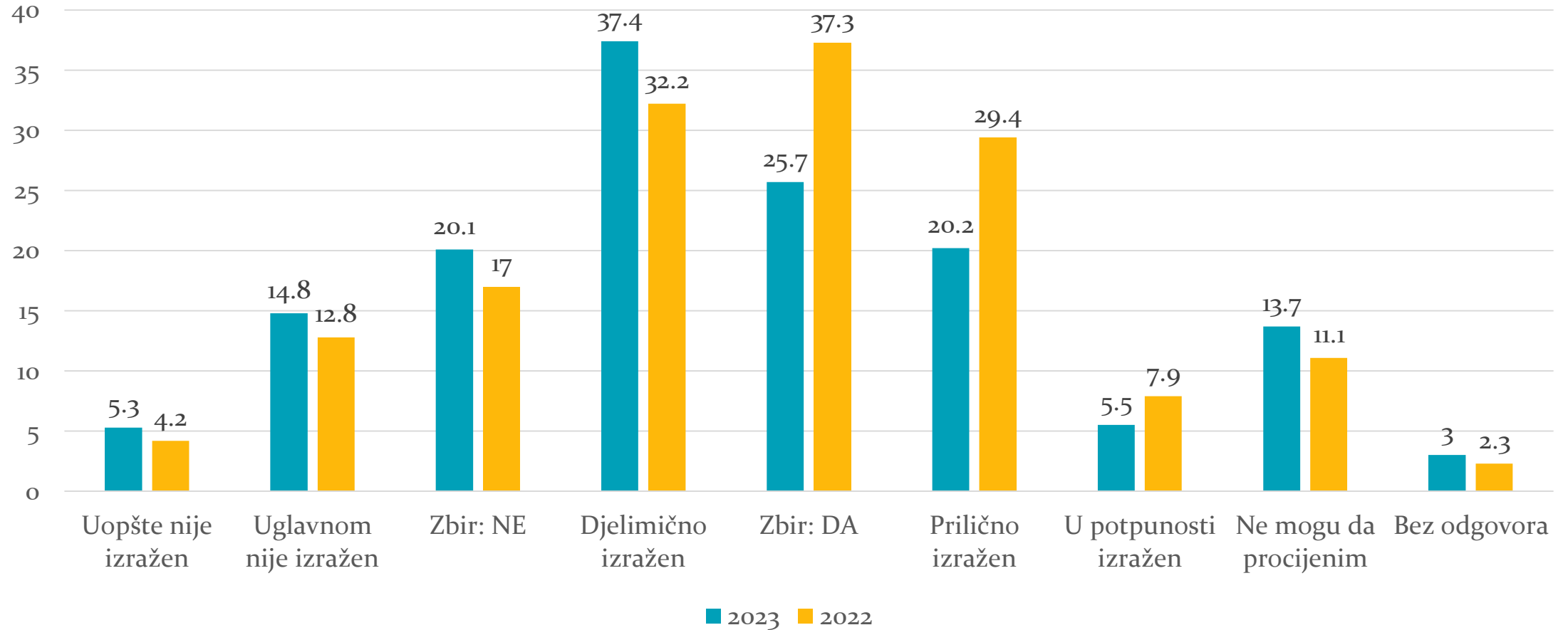
Gdje najčešće primjećujete lažne vijesti?

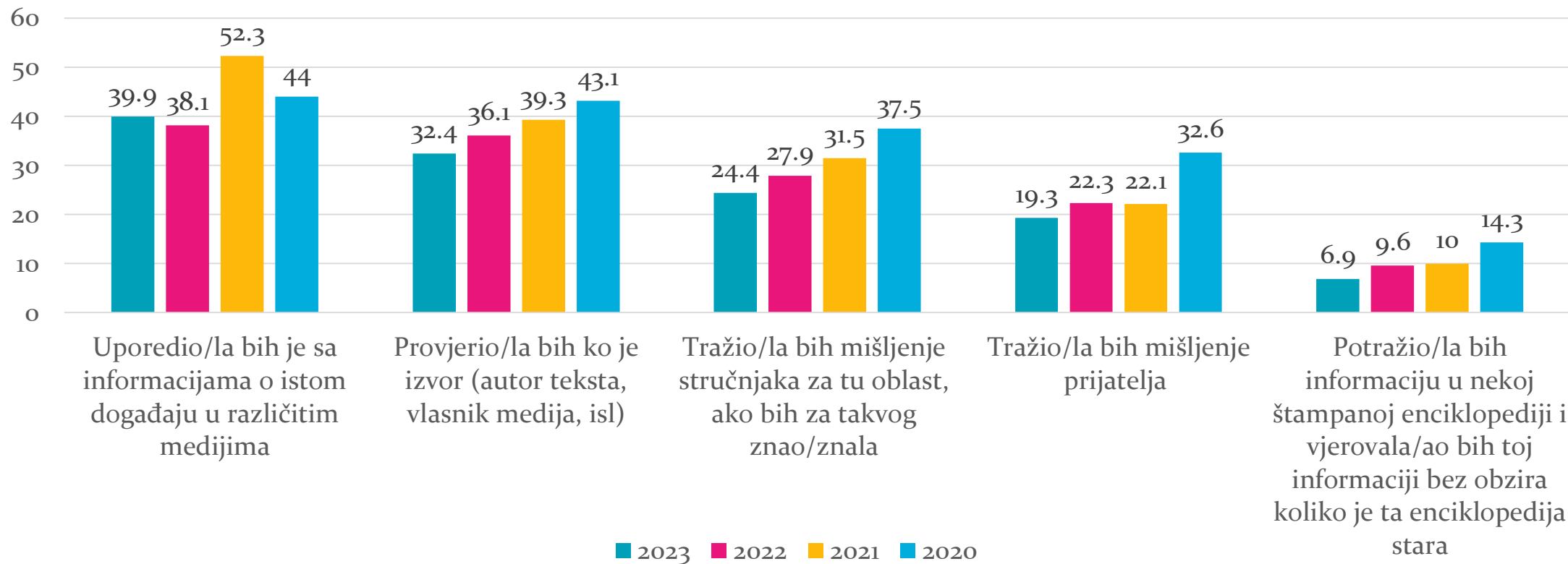
Da li ste ikada povjerovali u lažne vijesti?

U kojoj mjeri je problem dezinformacija / lažnih vijesti izražen u Crnoj Gori?

Na koji od sljedećih načina biste provjerili tačnost informacije koja je plasirana putem medija?

Da li smatrate da država treba da nadzire i kontroliše medijske sadržaje na internetu kako bi se zaustavio plasman dezinformacija i lažnih vijesti?

